

BOEKBESPREKINGEN

Dr. U. BERGER. *Sterilisation, Desinfektion und Hygiene in der zahnärztlichen Praxis.* 1954 Urban & Schwarzenberg, München-Berlin. 78 blz. D.M. 7.20.

De schrijver is leider van het Bacteriologisch Laboratorium van de Universiteitskliniek en Polikliniek voor Tand-, Mond- en Kaakziekten te Hamburg en in deze hoedanigheid de aangewezen persoon om het in de titel aangeduide onderwerp deskundig te behandelen. Gedurende twee jaren heeft hij zich met deze vraagstukken bezig gehouden. Het resultaat van deze arbeid is thans in dit, 78 bladzijden tellende, boekje neergelegd als een richtsnoer voor de practicus. Uit praktische oogmerken heeft auteur zich beperkt tot het weergeven van de feiten, de uitkomsten dus van talrijke onderzoeken van anderen en ook van hemzelf. Vele plaatsen zijn aan te wijzen, waar in min of meer bedekte termen de ergernis tot uiting komt over de vaak onverantwoordelijk primitieve middelen, die in de praktijk soms nog worden toegepast. Dit geldt niet alleen voor de simpele wijze van desinfecteren met het symbolische watje met alcohol, doch evenzeer voor kostbare apparaten die ondanks hun fraaie uitvoering niet voldoen aan verantwoordde criteria. Dit werkje wil voorzien in de behoefte van de tandarts c.q. arts, die betrouwbare hygienische maatregelen wil toepassen.

De veelsoortige instrumenten en materialen vereisen steriliseermethoden van verschillende aard. Hieruit volgt dat een universeel apparaat vooralsnog tot de onmogelijkheden behoort. De schrijver bespreekt de in aanmerking komende toestellen en de eisen, waaraan deze moeten voldoen. Boven het uitkoken in welke vorm ook stelt hij de ook in Duitsland veelvuldig toegepaste sterilisering met hete lucht. Daarnaast is echter de autoclaaf een apparaat met een aanmerkelijk uitgebreid toepassingsgebied. Voor instrumenten met lopende delen als hand- en hoekstukken is het oliebad het aangewezen medium. Enige bemerkingen over dit overigens uiterst nuttige boekje zijn zeer zeker op hun plaats. De wijze waarop de auteur zich afmaakt van de kogelsterilisator van Dessart moet allerminst gefundeerd worden geacht voor dit uitermate nuttige, simpele en betrouwbare apparaat. Hier wreekt zich tevens het tweede bezwaar. Het is namelijk niet mogelijk de verschillende uitspraken te verifiëren, hetgeen soms toch zeer wenselijk is. Eveneens uit praktische overwegingen heeft de schrijver ervan afgezien een literatuurlijst toe te voegen ter staving van zijn betoog. Hier wordt het beoogde doel voorbij geschoten; immers ook de practicus zal zich gereder laten overtuigen door controleerbare argumenten, al zijn deze overigens nog zo juist.

L. J. A. v a n S c h i j n d e l

Prof. Dr. K. HÄUPL, Prof. Dr. W. MEYER, Prof. Dr. K. SCHUCHARD. *Die Zahn-, Mund- und Kieferheilkunde. Ein Handbuch für die zahnärztliche Praxis.* Urban & Schwarzenberg, München-Berlin 1954. Afl. IX (i.e. blz. 449-609 uit dl. I). D.M. 19.80 (bij inschrijving) of D.M. 22.

Deze aflevering bevat het besluit van het hoofdstuk over de zintuiglijke waarneming in de mondholte. Onder meer worden hierin de smaak en de pijn behandeld. Vooral het laatste zou misschien een uitgebreid oriëntatie doen wenselijk.

Prof. Dr. W. Meyer, Göttingen vervolgt met een welverzorgd hoofdstuk: „Pathologie der Zähne und des Gebisses”. Men zou ook hier de behandeling van de stof het best kunnen karakteriseren als een samenvatting van en tevens een selectie uit hetgeen deze zo gespecialiseerde tak van wetenschap aan kennis omtrent de betrokken weefsels heeft verzameld. Een uitstekende verzameling microscopische opnamen verlicht in overheersende mate de tekst. Na de ontwikkelingsstoornissen van de tandkiem worden achtereenvolgens de vorming van secundair tandbeen en van dentikels besproken, waarna de atrophie en de degeneratie van de pulpa aan de orde wordt gesteld. Ruim zestig bladzijden wijdt de schrijver dan aan het verschijnsel tandcaries. Hij hoedt zich ervoor stelling te nemen, doch geeft een uiteenzetting van de belangrijkste caries-theorieën om deze dan aan een uitgebreid histologisch materiaal te toetsen. De afbeeldingen van glazuur- en dentinecaries zijn weer bijzonder fraai.

Dezelfde waarderende opmerkingen zijn toepasselijk op het hiernavolgende hoofdstuk over de histopathologie van de pulpa. Ook hier kan het voortschrijdende proces der pulpitiden in duidelijke microfoto's gevolgd worden. Referent kan de schrijver echter niet volgen, waar hij op grond van de ontoereikende klinische diagnostiek meent geen waarde te moeten toekennen aan de aseptische behandeling van de pulpitis. Het zal immers ongetwijfeld van waarde zijn de mondflora buiten te sluiten. Deze aflevering besluit met de bespreking van de apicale afwijkingen.

L. J. A. v a n S c h i j n d e l

T. C. WHITE, J. H. GARDINER, B. C. LEIGHTON. *Orthodontics for Dental Students*. Staples Printers Limited, Bayswater London, 367 blz. f 27,90.

Ziehier nu een boek, geschreven door drie orthodontische docenten, resp. uit Glasgow, Sheffield en Londen, dat aan een lang gevoelde behoefte voldoet, aangezien er naar het beste weten van referent, geen werk bestaat dat speciaal voor de student bestemd is.

Overzichtelijk en duidelijk, verlicht met 218 voortreffelijke afbeeldingen, is dit een boek zó bevattelijk, dat het voor een ieder die zich grondig oriënteren moet of wil in de orthodontische vraagstukken, een genoegen moet zijn van de inhoud kennis te nemen.

De schrijvers gaan uit van de volgende definitie van de orthodontie: „Orthodontics may be described as the study of growth and development of the masticatory apparatus, and the prevention and treatment of abnormalities of this development”.

Deze logische opvatting, die — jammer genoeg — lang niet bij alle orthodontische publicisten leeft, beheerst verder de inhoud, waarbij tevens blijkt dat de internationale literatuur tot aan het verschijnen erbij is verwerkt.

Het eerste deel behandelt de normale groei en ontwikkeling; deel II de abnormale ontwikkeling, dan volgt de diagnose en ten slotte de preventie en behandeling.

Hierbij wordt op objectieve wijze duidelijk gemaakt welke de mogelijkheden zijn van de preventie en wat heden ten dage de verschillende therapeutische systemen zijn, waarbij de afneembare en de vaste apparatuur, benevens de functionele therapie, uitvoerig en duidelijk worden behandeld.

Voorts kan worden geconstateerd, dat nadruk wordt gelegd op het feit „that orthodontics embraces general development of the whole body and that it is a study”.

Dit drukt inderdaad ook een bepaald stempel op het boek, wat het geheel slechts ten goede komt.

Natuurlijk zal iedere orthodontist, daar, waar bepaalde overtuigingen worden uitgesproken — hetgeen overigens niet vaak geschiedt — wel eens met de schrijvers van opvatting verschillen, ook is het denkbaar dat andere docenten de stof wat anders zouden verdelen en de nadruk hier of daar verleggen, maar toch is het moeilijk aan te nemen dat ook de docent dit boek niet gaarne in handen zal zien van zijn studenten.

En waar wij ten slotte allemaal ons gehele leven student blijven, kan deze uitgave een ieder warm worden aanbevolen! Nord

Dr. Dr. med. HEINRICH RETHMANN. „*Kieferorthopädisches Repetitorium*”.

Ongetwijfeld heeft iedere poging om de orthodontie op een eenvoudige en duidelijke wijze onder de aandacht te brengen van de algemeen-practicus onze volle sympathie. Als zodanig wordt dit werkje dan ook weer met vreugde ontvangen. Het is keurig uitgevoerd, geschreven in een stijl, die zich prettig laat lezen en voorzien van vele goede illustraties. De inhoud is volledig in overeenstemming met de titel, zodat men er ook niet meer van moet en mag verwachten dan een overzicht in vogelvlucht, dat bedoeld was voor de tandheekkundige studenten in Kiel en tevens voor de algemeen-practicus die op een gegeven moment tot de ontdekking komt, dat een praktijk zonder orthodontische behandelingen als verouderd beschouwd moet worden. Voor laatstgenoemde biedt dit boekje een goede gelegenheid om zich allereerst algemeen te oriënteren, voordat hij zich zal wagen aan de bestudering van speciale werken uit de literatuurlijst. Naast deze duidelijke aanbeveling mag helaas een enkel woord van ernstige critiek niet achterwege blijven. Nog altijd geldt, ook voor de orthodontie, de algemeen-medische wet, dat iedere causale therapie gebaseerd is op een juiste aetiologie. Hierover in dit boekje geen woord. Zeventig pagina's diagnostiek in engere zin (modelbeschouwing) en vijftig pagina's profielanalyse worden onmiddellijk gevolgd door ruim 50 pagina's therapie. Dit is een onbegrijpelijk verzuim. Niet de therapie is in eerste instantie belangrijk en zeker niet het hulpmiddel dat men apparaat noemt, maar het zwaartepunt in ieder orthodontisch behandelingsplan ligt altijd weer in het opsporen van de oorzaak. Een juiste aetiologie wijst automatisch de weg naar de causale therapie. Het is jammer, dat hier geen aandacht aan werd besteed. Bovengenoemd hiaat wordt gelukkig enigszins goed gemaakt doordat tenminste aan de diagnostiek veel aandacht werd besteed. De beschrijving van de functionele therapie is heel erg schematisch gehouden. Misschien is de schrijver, volkomen terecht, van oordeel, dat een ruimere ervaring hiermee vereist is dan voor de algemeen-practicus als regel mogelijk is.

Resumerende mag dit „populaire” werkje ter oriëntatie zeker worden aanbevolen. R. W. Broekman

J. KOCH-LANGENTREU. „Die Wurzelspitzenresektion als Sanierungsmaßnahme”. 2e druk. Urban & Schwarzenberg, Wien, 1954. D.M. 9.—.

In hoeverre het noodzakelijk geacht moet worden de wortelpuntresectie nog weer eens in een speciaal boekje te beschrijven, is moeilijk te zeggen. Toch is er blijkens deze 2e uitgave (eerste in 1947) vraag naar, zodat aangenomen mag worden dat de grotere leerboeken over tandheelkunde omtrent het onderhavige onderwerp te weinig bieden. Nieuwe gezichtspunten doen zich niet voor: vanuit de „dode ruimte” van P ä s s l e r komen zowel bacteriën als toxinen en allergenen in de circulatie, al dan niet tegengehouden door een reeds door P a r t s c h genoemde „Reactionswall”. Helaas moet ook de schrijver van dit boekje de verzuchting slaken dat wij „niettegenstaande alle hulpmiddelen der medische onderzoekmethoden heden ten dage nog niet in staat zijn met volledige zekerheid vast te stellen of een behandelde pulpaloze tand als infectie-oorzaak ter sprake komt of niet”.

De schrijver stapt geheel in het schuitje van referent dezes, waar hij de verhouding ziekenfonds—pulpabehandeling bespreekt. Ook in andere landen schijnt van overheidswege al even dik-gedaan te worden als bij ons. Zolang er geen behoorlijk-uitgevoerde (dús behoorlijk gehonoreerde) pulpabehandeling vanwege de ziekenfondsen mag worden uitgevoerd, heeft het gehele tandheelkundige saneringsprogramma minder waarde dan het papier waarop het staat geschreven. Stel U voor dat bij alle patiënten, die in het ziekenhuis wegens maagklachten worden opgenomen, maagresectie zou worden gedaan! (Ref.). „Die Mehrzahl der Patienten schätzt eine Wurzelbehandlung nicht ein als das, was es sein soll, als einen medizinisch verantwortungsvollen Eingriff, der sehr viel Zeit, Mühe, Geduld und Geschicklichkeit erfordert. Es ist ein Unding, eine solche Behandlung mit lächerlich geringen Beträgen abzugelten, wie es in den meisten Krankenkassenverträgen geschieht” . . .

Belangrijk is dat de schrijver, voorzover het de ziekenfondssanering betreft, de eis stelt elementen met gangraen van de pulpa zonder meer te extraheren, resp. in het frontandengebied te reseceren, voor het overige slechts bij die tanden pulpabehandeling te doen, waarbij een waarschijnlijk gunstig resultaat te verwachten is.

Het grootste gedeelte van het boekje houdt zich bezig met de techniek van de apexresectie. Duidelijk doet de schrijver het ervaringsfeit uitkomen, dat men in de bovenkaak veelal niet uitkomt met regionale anaesthesie daar deze juist door de aanwezigheid van het granuloomweefsel de zieke apex niet bereikt. Men zal hem dankbaar zijn voor de duidelijke foto's betreffende de zo nodige anaesthesie van de n. nasopalatinus scarpae en de injectie in het infraorbitaalkanaal.

De in Oostenrijk meestal uitgevoerde snede met de basis van de slijmvliesperioestlap naar de tandkroon gericht, wordt liberaal bediscussieerd. Ook het z.g. 200% jodoformgaas (Nederlandse apothekers kennen dit begrip niet) komt op de proppen en wordt gebruikt als tamponnade bij de open wondbehandeling, zoals deze door schr. als routine wordt toegepast en waarvan hij zeer goede resultaten zegt te zien. Het jodoformgaasje wordt nog in oplossing van Chluwsky gedrenkt (\pm Ch. K. M.) terwijl in de plaats daarvan ook een nieuw medicament: Depolipon, besproken wordt, waarmee ook goede uitkomsten zijn verkregen.

Dat de doorsnee-patiënt in de Duits-sprekende landen eerder geneigd is zijn

tanden en kiezen operatief te laten cureren, dan te onzent, zal mede de oorzaak zijn dat resecties in de molaarstreek, blijkens een statistiekje, nogal veel worden uitgevoerd. De techniek daarvan wordt dan ook uitvoerig vermeld.

Het boekje is keurig uitgevoerd. Het fotomateriaal vooral is mooi en instructief. Vooral die van mislukte gevallen, fausse-routes e.d. zijn interessant. Zoals te doen gebruikelijk, vindt men in de uitvoerige literatuuropgave nauwelijks anders dan Duitse namen, de meeste waarvan men nog uit de jaren van lang voor de oorlog kent. Tenslotte: voor wie zich met de wortelpuntresectie bezighoudt, of wil gaan bezighouden, is dit een nuttig boekje, dat vrijwel geen punten onbesproken laat.

E l i a s